

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosova

Opština Elez Han

Lokalni Plan
Upravljanja Otpadom
2016-2021
Opština Elez Han

LOKALNI PLAN

UPRAVLJANJA OTPADOM

2016 – 2021

Elez Han

2016

Zahvalnica

Ovaj plan je pripremljen od strane radne grupe opštine Elez Han, u bliskoj saradnji sa koordinacionom grupom i uz podršku stručnih konsultanata i službenika projekta DEMOS. Projekat DEMOS se sprovodi od strane organizacije Helvetas Swiss Intercooperation i finansiran je od strane Švajcarske kancelarije za saradnju (SCO).

Radna i koordinaciona grupa za izradu lokalnog plana upravljanja otpadom u opštini Elez Han, izvršila je analizu trenutnog stanja i predložila je konkretne mere u cilju stvaranja čistog okruženja za svoje građane.

Radna grupa:

1. **Refet Kalisi** - predsednik grupa
2. **Miqail Vila** - član
3. **Fatbardha Bushi** - član
4. **Xhemshit Kalisi** - član
5. **Ali Axhami** - član
6. **Kujtim Dernjani** - član
7. **Bashkim Sopa** - član
8. **Durim Dernjani** - član
9. **Bajrush Laçi** – član

Koordinaciona Grupa:

1. **Rufki Suma** - rukovodilac grupe
2. **Menduh Vlashi** - član
3. **Refet Kalisi** - član
4. **Qamush Brava** - član
5. **Shabi Rexhallari** - član

Tim za podršku iz projekta DEMOS

1. Gazmend Ahmeti, RECURA/DEMOS
2. Majlinda Jupolli, DEMOS/Helvetas Swiss Intercooperation

Skraćenice:

AKO Asocijacija Kosovskih Opština	UO Upravni odbor
EU Evropska Unija	AZSK Agencija za zaštitu životne sredine Kosova (MŽSPP)
KKUD Kosovska Kompanija za upravljanje deponija	MEF Ministarstvo ekonomije i finansija
MŽSPP Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja	MALS Ministarstvo Administracije lokalne samouprave
JPN Jedinica za politike i praćenje javnih preduzeća (MEF)	JP Javna preduzeća
UPS Učešće privatnog sektora	RKPO Regionalne kompanije za prikupljanje otpada
SCO/ŠKS Švajcarska Kancelarija za saradnju	PUČO Plan za upravljanje čvrstim otpadom
AČO Analize čvrstog otpada	RKVO Regulatorna kancelarija za vodu i otpad
AKO Asocijacija Kosovskih Opština	
KKUD Kosovska Kompanija za upravljanje deponija	
LPUO Lokalni plan upravljanja otpadom	

Sadržaj

DEFINICIJE.....	7
1. Uvod	9
1.1. Misija, vizija i ciljevi	9
2. Profil Elez Hana	10
2.1. Nacionalni zakonski okvir i politike	11
2.2. Lokalni zakonski okvir	12
3. Trenutno stanje	13
3.1. Sakupljanje i sastav otpada	13
3.2. Waste disposal.....	16
3.3. Analize sastava otpada	16
3.4. Terenska studija u 2011. godini	17
4. Operativni plan upravljanja otpadom (2016-2021)	17
4.1. Izabrani model operisanja	18
4.2. Ključni ciljevi u oblasti upravljanja otpadom	18
4.3. Izrada opštinskih uredbi za regulisanje oblasti upravljanja otpadom	19
4.4. Sektor za upravljanje otpadom	19
4.5. Šeme pružanja usluge upravljanja otpadom	20
4.6. Osnivanje opštinskog javnog preduzeća	21
5. Finansijski plan	21
5.1. Glavne pretpostavke u finansijskom planu	22
5.2. Operativni troškovi i troškovi investicija	24
5.3. Održavanje i amortizacija	25
5.4. Tarife deponije/mesta odlaganja	26
5.5. Nove potrebne kapitalne investicije	26
5.6. Opštinske tarife za usluge upravljanja otpadom	27
5.7. Troškovi usluge	28
5.8. Prevoz.....	28
5.9. Sprovođenja plana - ključni faktori delovanja za period 2016-2021.....	29
6. Akcioni plan, budžet i vreme sprovođenja	31
7. Podizanje javne svesti	33
7.1. Strategija komunikacije i promovisanja:.....	33
Aneks I: sprovođenje pokrivenosti zona za period 2016-2021 na osnovu utvrđenih kriterijuma	34

DEFINICIJE

Otpad – je svaka supstanca ili predmet koji spada u kategoriju otpada kojeg vlasnik odlaže, namerava da odloži, ili je potrebno odložiti.

Upravljanje otpadom – podrazumeva sakupljanje, prevoz, tretiranje, ponovno korišćenje, obradu, reciklažu i odlaganje otpada, uključujući praćenje ovih delatnosti i daljoj brizi deponija, uključujući i preduzete aktivnosti od strane trgovaca ili posrednika.

Tretiranje otpada – podrazumeva fizički, hemijski, biološki i termalni proces, uključujući i klasifikaciju, koje menjaju karakteristike otpada tako da se smanji njihov obim ili njihova štetna priroda, kako bi se olakšalo manipulisanje otpadom ili da se poboljša reciklaža.

Sakupljanje otpada – je sistematska aktivnost sakupljanja, klasifikacije i/ili mešanja otpada u cilju prevoza.

Opasni otpad – je otpad koji ima najmanje jednu od sledećih karakteristika: eksplozivnost, oksidiranost, zapaljivost, nadražljivost, štetnost, toksičnost, kancerogenost, korozivnost, infektivnost, teratogenost, mutagenost, ispuštaju toksične gasove u kontaktu sa vodom, vazduhom ili kiselinom; u stanju su da stvore još jednu „opasnu“ supstancu; ekotoksičnost.

Bezopasni otpad – je otpad koji ne predstavljaju neku opasnost po životnu sredinu i ljudsko zdravlje i nemaju karakteristike opasnih otpada.

Inertni otpad – je otpad koji ne podleže nekoj značajnoj fizičkoj, hemijskoj ili biološkoj promeni na mestima odlaganja. Inertni otpadi se ne rastvaraju, nisu upaljivi i fizički i hemijski ne reaguju, biološki se ne razrađuju u kontaktu sa drugim materijama i značajno ne utiču na životnu sredinu i na ljudsko zdravlje. Celokupno curenje i zagađivački sastav otpada, kao i ekotoksični ostaci moraju biti zanemarljive vrednosti i da ne rizikuju kvalitet površinskih i/ili podzemnih voda.

Komunalni otpad – je otpad domaćinstava, kao i otpad drugih aktivnosti koji su, zbog sastava i njihove prirode, slični domaćinskim otpadima.

Komercijalni otpad – podrazumeva otpad iz lokala koji se potpuno ili uglavnom koriste za svrhe trgovine ili poslovanja, ili za sportske, rekreativne, obrazovne ili zabavne svrhe, ali ne obuhvataju domaćinske otpade ili industrijske otpade.

Industrijski otpad – je otpad koji se proizvodi iz industrijskih, zanatskih aktivnosti ili procedura, ili ostalih delatnosti proizvodnje.

Kompost – je kontrolisani biološki proces razgradnje organskog otpada pomoću mikroorganizma u prisustvu kiseonika, čiji rezultat je i kompost.

Građevinski otpad i otpad od rušenja – obuhvataju otpad koji su proizvedeni tokom izgradnje, renoviranja, popravki individualnih ili kolektivnih stambenih objekata, trgovinskih objekata, itd. glavni

komponenti ovih otpada su: kamen, beton, cigle, metalni delovi, komponente olova, električne komponente itd.

Poljoprivredni otpad – uključuje otpad koji je proizveden tokom različitih poljoprivrednih delatnosti, kao što su: korišćenje pesticida, proizvodnja vina, obrada i proizvodnja poljoprivrednih i stočarskih aktivnosti.

Infektivni otpad – uključuje otpad sa visokim potencijalom infekcije ako se radi ili deluje sa njima. Oni mogu oštetiti zdravlje građana i životnu sredinu. Ovaj otpad se generišu od strane bolnica i ostalih zdravstvenih institucija, uginulih životinja, klanica itd.

Specijalni otpad – uključuje radioaktivni otpad, kontejnere koje se koriste za gasove pod pritiskom, otpad koji ima visoku koncentraciju teških toksičnih materija (arsenik, olovo, itd.), hemijskih proizvoda kojima je istekao rok trajanja.

Hemijski i farmaceutski otpad – uključuje hemijske i farmaceutske proizvode unutar svojih pakovanja.

Spaljivanje – je termičko tretiranje otpada. Ovo je komplikovan proces, jer pećnice koje se koriste za paljenje treba da ispune određene standarde za zaštitu životne sredine. Ovo je skup i ekonomski nepovoljan ali potreban proces.

Stakleni otpad – uglavnom je otpad pakovanja koji se mogu uspešno reciklirati.

Plastični otpad – je otpad koji nije biorazgradiv, stvoreni su uglavnom u svrhu pakovanja.

Organski otpad - je otpad koji se biološki razgrađuju putem aerobnih i anaerobnih postupaka. Ovoj grupi otpada pripadaju i organski otpadi koji su klasifikovani kao prehrambeni otpadi, poljoprivredni otpadi, papir itd.

Reciklaža – izlaganje otpada prema jednom procesu ili tretiranju kako bi u potpunosti ili delimično bili ponovo upotrebljivi.

Obradivač otpada – kompanija koja je uključena u sakupljanju materijala za recikliranje od strane individualnih sakupljača ili mesta za sakupljanje otpada. Oni su „posrednici“ koji pripremaju materijal za izvoz, ili prevoz do postrojenja.

Mesto sakupljanja otpada – nekoliko obradivača postavili su mesta za sakupljanje širom njihove relevantne regije ili opštine. Ova mesta su samo mesta odlaganja za individualne sakupljače. Kada materijal dobije određenu težinu, obradivači otpada uklone materijal sa ovog mesta i proslede ga u centralnoj instituciji za dalju obradu.

Postrojenja – takođe poznata kao objekti proizvodnje, ove kompanije nisu samo angažovane u sakupljanju materijala za recikliranje, već i za korišćenje materijala za stvaranje finalnih proizvoda. Finalni proizvodi koji se nalaze na Kosovo su plastične metle i četke, dekorativne aluminijumske ograde, plastične cevi i kese za otpatke, kao i kartoni za jaja.

1. UVOD

Struktura za pripremu Lokalnog plana za upravljanje otpadom (LPUO) zasnovana je na nacionalnom zakonodavstvu „Zakon o otpadu“ (Br. 04/L-060), i uz podršku HELVETAS, Programa DEMOS.

Cilj ovog LPUO-a je da analizira trenutnu situaciju upravljanja otpadom na celoj teritoriji opštine (organizacija, administracija, uredbe, financije, operacije i upravljanja), identifikuje pitanja i nedostatke, procenjuje jake i slabe tačke, predlaže preporuke za poboljšanje i određuje viziju, svrhe i nove ciljeve (kratkoročne, srednjoročne) i takođe je izrađen Akcioni plan gde se određeni vremenski rokovi, troškovi, nadležne vlasti kao i odgovarajući pokazatelji uspeha u cilju praćenja.

LPUO tretira samo čvrste otpade, ne obuhvata posebne otpade koji nisu u nadležnosti opštine, ali će zato obuhvatiti izveštavanje o ovim otpadima kod odgovornih institucija kao što je MŽSPP.

1.1. Misija, vizija i ciljevi

Vizija

Opština Elez Han na osnovu opšteg cilja, će obezbediti da usluge vezano za upravljanje otpadom obuhvate 90% stanovnika opštine.

Misija opštine za uslugu sakupljanja otpada

Opština Elez Han biće maksimalno angažovana za proširenje usluge sakupljanja otpada kao i za povećanje kvaliteta usluge. Dok, u kraćem roku, opština Elez Han planira da usluge sakupljanja otpada izvrši u savremenijoj formi, odnosno putem klasifikovanog sakupljanja kako bi podstakli reciklažu i smanjenje otpada.

Ciljevi usluge sakupljanja otpada:

1. **Prvi cilj** – Povećanje kvaliteta usluge na održivi način i poštovanje standarda svima onima kojima se pruža usluga.
2. **Drugi cilj** – Povećanje pokrivenosti uslugama sakupljanja otpada i poboljšanje finansijske situacije koja se tiče usluga sakupljanja i odlaganja otpada.

2. PROFIL ELEZ HANA

Elez Han sa okolinom nalazi se na južnom delu Republike Kosovo, na granici sa Republikom Makedonijom. Ima površinu od 83 km², između Šar planine i Karadaka (Rodope) na istoku.

Opština ima svega 11 katastarskih zona, dve od kojih su nenaseljena od 1999 godine. Na osnovu publikacija Kosovske agencije za statistike (KAS), zadnji rezultati popisa stanovništva, domaćinstva i stanova 2011. godine na nivou naselja, opština Elez Han ima 9.403 stanovnika.

Od uspostavljanja fabrike cementa 1936 godine, broj stanovništva Elez Hana je neprekidno rastao. Tabela koja sledi predstavlja raspodelu stanovništva u svakom naselju.

Tabela 1. Broj stanovništva za svako naselje

Br	Lokacija	Stanovništvo	Površina u km ²	Br. domaćinstva
1	Elez Han	2,533	1.20	578
2	Palivodenica	1,723	4.00	270
3	Sečište	2,252	8.40	154
4	Gorance	1,028	20.80	147
5	Režance	475	8.40	115
6	Pustenik	629	10.90	94
7	Krivenik	283	12.30	47
8	Dimce	249	1.90	33
9	Drobnjak	121	6.10	7
10	Necavc	110	4.40	0
	Ukupno	9,403	78.40	1445

Elez Han je industrijski razvijeno mesto, poznate fabrike u ovoj zoni su fabrika cementa „Sharrcem“ i fabrika stiropora „Kosova-Plast.»

Negativna strana Elez Hana, kao industrijski razvijenog mesta, je veliko zagađenje. Zagađenje je prisutno na zemlji, vazduhu, vodi, buci (u manjoj meri) i utiče na pejzaž zbog korišćenja prirodnih resursa. Činjenica da Elez Han je imao ekonomski i socijalni interes, i da od otvaranja fabrike cementa u 1936. godini, smatralo se kao „vruća tačka“ na Kosovu što se tiče zagađenja. Bez obzira na poboljšanje tehnologije u fabrici cementa, zagađenje je još evidentno i uticaji teških godina zagađenja još su prisutni u životnoj sredini. Postojanje fabrike za proizvodnju azbest cementa doprinelo je zagađenju, što je evidentno u svim oblastima. Azbest cement se koristio mnogo u svim svojim oblicima, za pokrivanje krovova, za vodene cevi i ostale elemente u svim vrstama zgrada i ostalim javnim mestima. Drugo pitanje je stanovništvo, koje je bilo u direktnom kontaktu sa nepovezanim azbestom.

Uticaj industrije na životnu sredinu može se prikazati putem uticaja u vazduhu, vodi i površini zemlje, uticaja buke, industrijskih otpada i uticaja na pejzaž od strane korišćenih minerala.

Zagađenje vode

Zagađenje vode u reci Lepenac i njenim pritokama od strane netretiranih otpada u sistemu otpadnih voda, kombinovano sa hemijskim zagađenjem od strane teške industrije u ovom regionu, utiče na opšte zagađenje Elez Hana. U prostornom planu Kosova, zagađenje reke Lepenac rangira se u kategoriji „IIa» od „IV» kategorija. Na osnovu zadnjih studija i podataka hemijskog i bakteriološkog aspekta, kvalitet reke Lepenac spada u četvrtoj kategoriji vode, na osnovu standarda kvaliteta vode. Naravno da Elez Han ima svoj uticaj u ovaj proces zagađenja.

Zagađenje zemljišta

Postoji veliki rizik prouzrokovan od sakupljanja čvrstih otpada i kancerogenih toksičnih ostataka od proizvoda azbest cementa, koje se mogu videti duž obala reke u svim zonama. Nekontrolisano bacanje čvrstih otpada, nezakonito korišćenje sirovine za proizvodnju cementa, neodržavanje potočnih toka, nedostatak zelene zone između industrijske zone i drugog dela grada itd. Takođe na značajan način doprinose opštem zagađenju Elez Hana.

2.1. Nacionalni zakonski okvir i politike

- Upravljanje otpadom u Republici Kosovo reguliše se putem zakonskog okvira koji je usklađen sa evropskim zakonodavstvom odnosno direktivama i uredbama Evropske Unije koje regulišu sektor otpada. Glavni cilj zakonskog okvira za upravljanje otpadom je izbegavanje i smanjenje u velikoj mogućoj meri generisanja otpada, ponovno korišćenje korisnih komponenti otpada, sprečavanje negativnih uticaja otpada na životnoj sredini i ljudskom zdravlju kao i završno odlaganje otpada na prihvatljiv način za životnu sredinu.
- Zakonski okvir se sastoji od zakona i podzakonskih akata koji regulišu upravljanje otpadom. Glavni zakon koji na detaljan način reguliše upravljanje otpadom je Zakon br. 04/L-060 o otpadu. Ovaj zakon određuje i reguliše planiranje i upravljanje otpadom; uslove za prikupljanje otpada, prevoz, tretiranje, skladištenje i uništavanje, vrste i klasifikacija otpada, odgovornosti pravnih i fizičkih lica vezano za upravljanje otpadom, uslove i postupke licenciranja i dozvola za upravljanje otpadom, kazne za nepoštovanje zakonskih odredbi kao i ostala pitanja koja se tiču otpada. Član 14. i 15. Zakona br. 04/L-060 o otpadima, određuje odgovornosti za upravljanje otpadom institucija na centralnom i lokalnom nivou. Zakonom br. 04/L-060 o otpadima, opština snosi dodatnu odgovornost vezano za upravljanje i administriranje otpadom.
- Osim gore navedenih zakona, zakonski okvir za upravljanje otpadom, sadrži znatan broj drugih zakona kao i sektorskih koji na indirektan način regulišu upravljanje otpadom, kao što su: Zakon br. 03/L-025 o zaštiti životne sredine, Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, Zakon br. 03/L-087 o javnim preduzećima, Zakon br. 04/L-174 o prostornom planiranju, Zakon br. 04/L-045 o javno privatnim partnerstvima, itd.
- Član 17 Zakona br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, određuje upravljanje otpadom kao potpunu i ekskluzivnu nadležnost opština. Na osnovu ove nadležnosti, opštine imaju zakonsko ovlašćenje da uspostave strukture, mehanizme kao i da predvide poseban budžet u cilju što boljeg i efikasnijeg upravljanja sektorom otpada.

- Zakon br. 03/L-087 o javnim preduzećima određuje i reguliše vlasništvo javnih preduzeća za upravljanje otpadom, njihovo korporativno vođenje u skladu sa međunarodnim principima i standardima. Član 6. zakona br. 04/L-111 o javnim preduzećima omogućava stvaranje lokalnih javnih preduzeća od strane opštine. Dok članovi 4, 5, 6 Uredbe Br. 02/2013 određuju kriterijume za uspostavljanje javnih preduzeća za upravljanje otpadom. Na osnovu člana 5.2 ovog zakona pravo opštine kao deoničar vrši opštinska komisija deoničara, koja se sastoji od: jednog imenovanog člana od strane gradonačelnika i dva člana imenovana od strane Skupštine Opštine. Opštinska komisija deoničara deluje u ime opštine u saglasnosti sa Zakonom o poslovnim društvima.

2.2. Lokalni zakonski okvir

Na osnovu Zakona Br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, Zakona Br. 04/L-060 o otpadima, Zakona br. 03/L-087 o javnim preduzećima i ostalim sektorskim zakonima, opština je obavezna da stvori lokalni zakonski okvir u cilju što boljeg i efikasnijeg upravljanja otpadom na svojoj teritoriji. Lokalni okvir se sastoji od opštinskih uredbi, uputstava, politika, različitih uredbi, i odluka koje regulišu sektor upravljanja otpada.

U okviru lokalnog zakonskog okvira, opština treba da usvoji: Lokalni plan delovanja životne sredine, Opštinsku uredbu za upravljanje otpadom na teritoriji opštine Elez Han i Opštinsku uredbu o zaštiti životne sredine. CURRENT SITUATION

3. TRENUTNO STANJE

3.1. Sakupljanje i sastav otpada

Nedostatak zvaničnih podataka o količini i sastavu sakupljenih otpada. Analiza uzorka (podataka) ostvarenih u 2011. godini, koji nisu imali bitne promene, nastavljaju biti aktuelne i ovih godina. Možeće je proceniti opšti iznos generisanja otpada u opštini Elez Han, kao i sastav sakupljanog otpada (Tabela 3), neophodnog za planiranje jednog integrisanog sistema upravljanja čvrstih otpada.

Razmotreni uzorci vezano za sakupljanje izvršeno tokom 2011. godine u lokacijama Sečište, Palivodenici i Elez Hanu, čiji prosek je podeljen prema broju uslužbenih stanovnika kao i generisanje dnevnih otpada po osobi, procenjeno je da su 0.25 kg/po osobi. Tabela 4 predstavlja procenu nivoa generisanja otpada korišćenih u ovom izveštaju.

Tabela 2. Količina sakupljanja otpada dnevno, mesečno i godišnje

Kategorija	Vrednost
Stanovništvo	9,403
Porodice	1,445
Vrednost sakupljenih otpada za osobu dnevno (kg)	0.25
Vrednost sakupljenih otpada za osobu mesečno (kg)	7.49
Vrednost sakupljenih otpada za osobu godišnje (Ton)	70
Vrednost sakupljenih otpada godišnje (Ton)	856

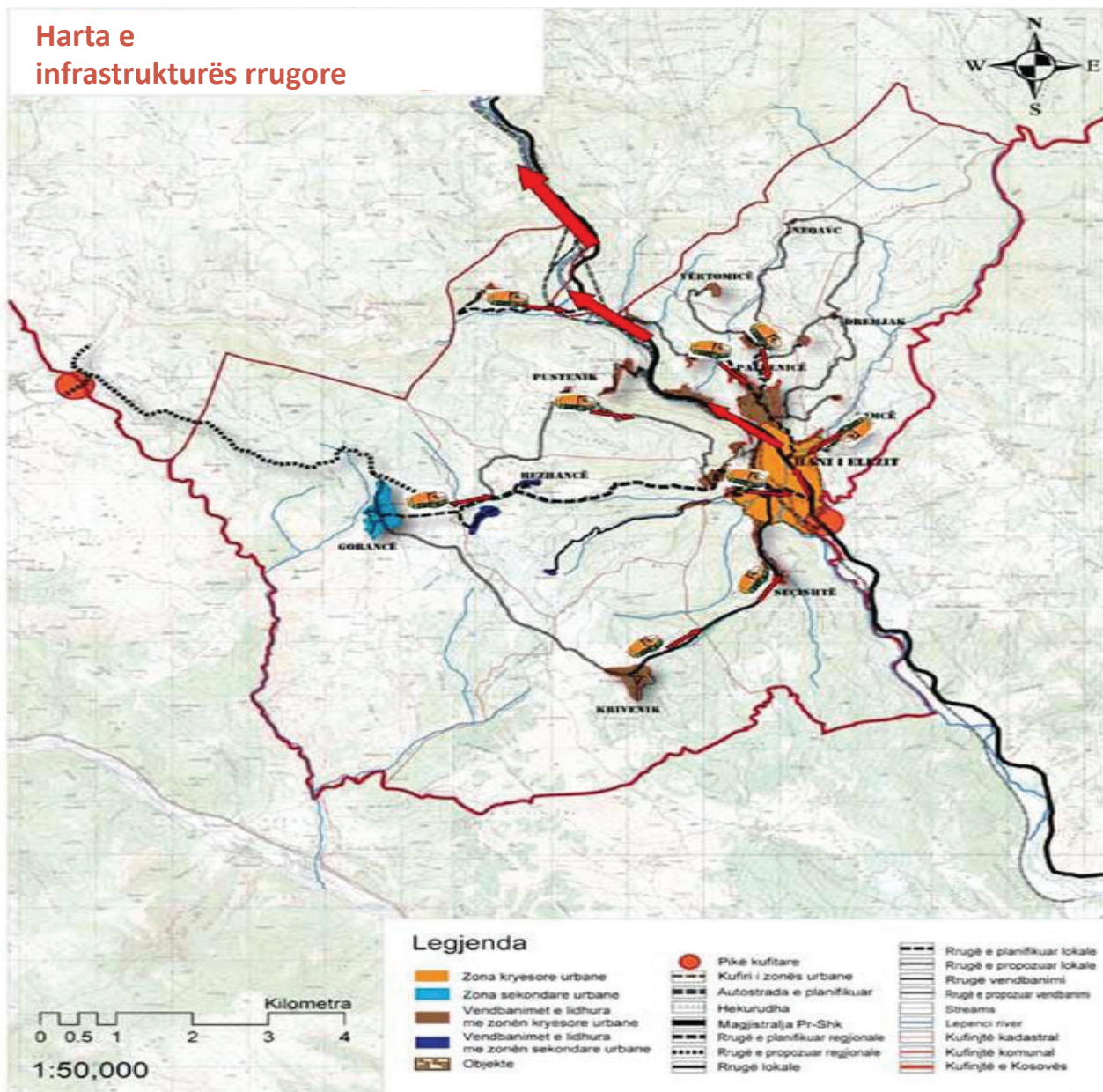
Mesečna uplata za domaćinstva je 3.00 € za poslovne lokale €5.00- €50.00, dok procenat naplate je 25-30%. Godišnja procena generisanog otpada u Elez Han je 1.876.65 T/god. Informacije vezano za sastav ove količine su od suštinskog značaja za planiranje procesa tretiranja otpada za budući period.

Tabela 3. Sastav otpada – kriterijumi, obračunavanje generisanih otpada

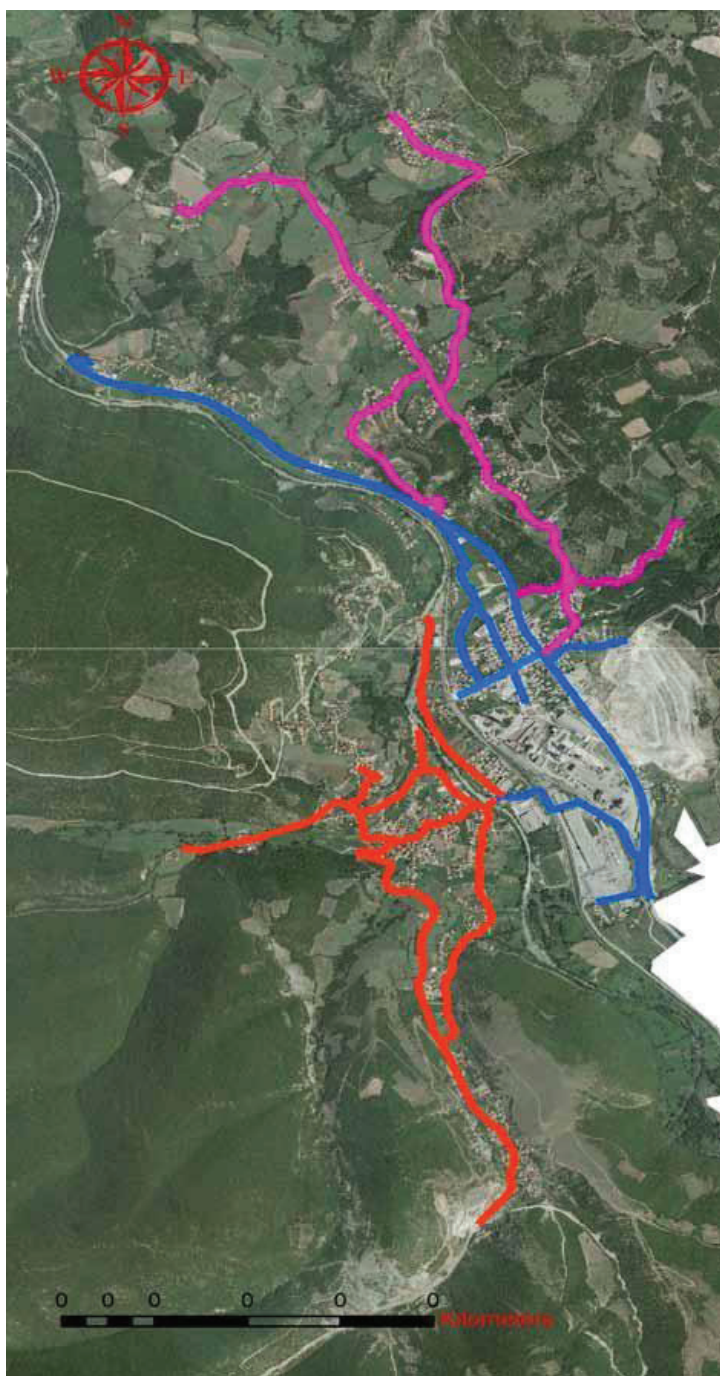
Vrsta	Kosovo	Elez Han	Kosovo / otpadi	Elez Han / otpadi	Razlika
Organski otpad (kuhinja i bašta)	35%	36%	786	797	11
Staklo	21%	12%	468	263	(204)
Drvo	11%	14%	245	316	71
Plastični otpad (flaše i pakovanja)	9%	9%	209	209	(1)
Metali	9%	11%	207	248	41
Tekstil	8%	14%	183	301	118
Papir i karton	5%	4%	102	92	(11)
Opasni otpad domaćinstva	1%	0%	27	2	(25)
Ukupno	5%	4%	102	92	(11)

MENAXHIMI I MBETURINAVE

Harta e infrastrukturës rrugore

Slika 1. Taçke sakupljanja otpada u opštini Elez Han

Slika 2. Mapa 1: Mesta i vreme sakupljanja otpada

Ponedeljak (08:00-16:00) (33km)

Krivenik 09:00-10:00, Sečište „Ulica UÇK/ OVK“ 10:00-10:30

Ul. „Veli Ballazhi“ 10:30-11:00

Ul. „Suad Barava“ 11:00-11:30,

Ul. „Dëshmorët e Krivenikut“ (11:30-12:00).

Tuesday (08:00-16:00) (8km)

Ul. „Adem Jashari“ 09:00-10:00,

Ul. „Dëshmorët e Kombit“ 10:00-10:30,

Ul. „Xhemsedin Suma“ 10:30-11:00

Ul. „ Nuri Bushi“ 11:00-11:30,

Ul. „Isa Berisha „11:30-12:00, Naselje

Vlaše 12:00-12:30

Sreda (08:00-16:00) (20km)

Gorance 09:00-10:30

Režance 10:30-11:00

Hunel 11:00-11:15

Kollomoçe 11:15-11:30

Melic 11:30-12:00

Brava 12:00-12:30

„Të Përndjekurit 12:30-13:00

Četvrtak (08:00-16:00) (14km)

Palivodenici 9:00-10:00

„Driton & Gafurr Loku“ 10:00-11:00

„Elham Curri „11:00-11:30

„Imri Curri“ 11:30-11:30-12:00,

„Izet Bushi „12:00-12:30

„Imer Vila“ 12:30-13:00.

Subota (08:00-16:00) 8km)

„Adem Jashari „09:00-10:00,

„Dëshmorët e Kombit“ 10:00-10:30 „Xhemsedin Suma“10:30-11:00

„Nuri Bushi „11:00-11:3

„Isa Berisha“ 11:30-12:00,

„ Martirët Bushi“ 12:00-12:30,

„Hysein Suma“ selo Dimce 12:30-13:00.

3.2. Waste disposal

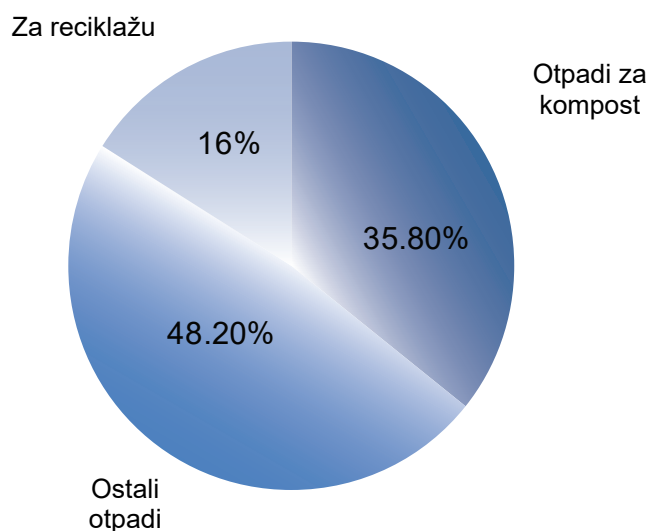
Hani i Elezit/Elez Han can use waste transfer station in Ferizaj/Urosevac, capacity of which is 50,000 m³, while the monthly capacity is 2,500 tons. The transfer station is at service of 210,120 inhabitants, respectively for the municipalities: Ferizaj/Urosevac, Kaçanik/Kacanik and Hani i Elezit/Elez Han.

3.3. Analize sastava otpada

Sastav otpada u analiziranim uzorcima u pet lokacija u Elez Hanu pokazuje da 35% opšte količine otpada je organskog porekla. Oko 20% su higijenski proizvodi (pelene), praćeno onda plastikom i ostalim ostacima, dok metali i staklo čine manje od 2% analiziranih uzorka.

Tabela 4. Analiza podele otpada (u %)

Sastav	U %	Otpadi (Ton)
Kuhinjski otpad	42%	935
Papiri	13,6%	303
Ostalo	11,5%	256
Plastika	10,6%	236
Pepeo grejanja	8,3%	185
Staklo /flaše	4,9%	109
Trava i drvo (ostaci zelenila)	2,9%	65
Pepeo/zemlja	2,9%	65
Metal	1,3%	29
Tekstil	1,2%	27
Keramika i kamenje	0,5%	11
Guma i koža	0,3%	7
Ukupno	100%	2.226

Slika 3. Čvrsti otpadi, koji se mogu reciklirati i kompozitni otpadi (2011)

3.4. Terenska studija u 2011. godini

Rezultati procene otpada pokazuju da od celokupnog iznosa uzorka sakupljanog otpada, količina koja se može reciklirati i podeljena na vrste otpada (papir, plastika i staklo) i vrste kompozitnih organskih otpada predstavljaju 51% u Elez Hanu. Osim toga, ima pokazatelja da količina otpada koja se prenosi do deponija može se smanjiti sa podelom otpada, i za uvodom procesa kompostiranja u ruralnim zonama.

Nizak procenat metala u otpadu iz domaćinstva (manje od 2%) rezultira zbog činjenice što limenke od aluminijuma se na veliko sakupljaju (iako ne u organizovan način), pošto je ovo profitabilna aktivnost. Tokom naših analiza otpada primetili smo veliku količinu pelena (do 18%). Ovo ima i veliki obim, i nema mogućnosti reciklaže, ponovnog korišćenja ili smanjenja.

Trenutni sistemi sakupljanja otpada u Elez Hanu ne pokrivaju sva sela sa svojim uslugama. Jedna od glavnih prepreka za sadašnje kao i za buduće kompanije za sakupljanje otpada u Elez Hanu je udaljenost od 60 km ove opštine od regionalne deponije, koja povećava trošak njihovih delatnosti.

4. OPERATIVNI PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM (2016-2021)

POUO je dokument strateškog planiranja, koji će opštini Elez Han omogućiti sprovođenje nacionalne politike za otpad na opštinskom nivou. POUO pokazuje smer koji će pratiti opštinske vlasti u budućnosti. Cilj je da se orijentišu opštinske vlasti prema praktičnim merama i delatnostima vezano za sakupljanje i tretiranje otpada.

Pogotovo, LPUO u najboljem slučaju cilja da pruži:

1. **Usklađenost sa Nacionalnom strategijom o otpadu i njenim ciljevima:** doprinevši u ostvarivanju politika upravljanja otpadom i u postizanju nacionalnih ciljeva.
2. **Opis karakteristika otpada:** uz pružanje opisa linija otpada i odgovornosti o njima, obim otpada kojim treba upravljati i njene karakteristike, kao i određivanju geografskog opsega plana itd.
3. **Procena postojećih šema sakupljanja otpada, uključene opreme i osoblja, kao i ključnih instalacija u odlaganju i oporavljanju:** kako bi se odredilo postojeće stanje usluga i aktivnosti UO-a.
4. **Alternative upravljanja otpadom:** u cilju omogućavanja sakupljanja i tretiranja otpada u skladu sa nacionalnim ciljevima i opštinskim konceptu; šta više, pomoći će u identifikovanju i proceni tehnika za sakupljanje i prenos otpada, mesta i tehnologije za tretiranje, odlaganje i reciklažu otpada.

Opština Elez Han ima zadatak da omogući pružanje usluga sakupljanja otpada, čišćenja puteva, recikliranje i odlaganje urbanog i ruralnog otpada. Kako bi se postigao ovaj cilj, opštinska vlast na osnovu zakonskog okvira koji se trenutno sprovodi u Republici Kosovo za pružanje usluga upravljanja otpadom može se ostvariti u četiri modaliteta, kao što slede:

1. Organizacija od same opštinske vlasti (javno opštinsko preduzeća).
2. Regionalna organizacija (regionalno javno preduzeće).
3. Delegirana organizacija usluge kod preduzeća (privatni operatori).
4. Zajedničko organizovanje usluge (privatno-javno).

4.1. Izabrani model operisanja

Nakon petogodišnjeg neuspešnog pokušaja za osnivanje opštinskog preduzeća za upravljanje otpadom, i pažljive analize alternativa, opštinska vlast donela je odluku da u budućem petogodišnjem periodu da se odredi prema kombinovanom privatno-javnim modelom. Konkretno:

- Rada sa javnim operatorima (regionalno javno preduzeće), i
- Privatni operator

Međutim, treba naglasiti da visoke opštinske vlasti su veoma zainteresovane da osnuju javno opštinsko preduzeće ali zbog zakonskih i birokratskih nejasnoća trenutno nije moguće učiniti nešto tako, do sledeće revizije opštinskog plana. Opštinske vlasti počele su sa pregovorima sa predstavnicima RPO „Pastërtia“ sa sedištem u Uroševcu i saglasni su da se građani usluže od strane RPO „Pastërtia“ uz mogućnost angažovanja i privatnih operatora.

4.2. Ključni ciljevi u oblasti upravljanja otpadom

U cilju postizanja postavljenih ciljeva za planirani period 2016-2021, opština Elez Han će ostvariti ove srednjoročne aktivnosti:

- Osnivanje Sektora za upravljanje otpadom unutar DJSH
- Određivanje zona operacije
- Osnivanje opštinskog preduzeća za upravljanje otpadom

4.3. Izrada opštinskih uredbi za regulisanje oblasti upravljanja otpadom

Prema zakonskom okviru na snazi, svaka opština na teritoriji Republike Kosovo treba da ima svoj regulativni okvir kojim se vrši upravljanje otpadom na celoj opštinskoj teritoriji. U okviru lokalnog okvira uključene su opštinske uredbi, uputstva, politike i odluke koje regulišu sektor upravljanja otpadom. U cilju zaokruživanja regulativnog okvira, opština Elez Han tokom perioda 2016-2021 treba da usvoji ove opštinske akte:

- Uredba o osnivanju Sektora za upravljanje otpadom
- Uredba o osnivanju opštinskog preduzeća za upravljanje otpadom.

4.4. Sektor za upravljanje otpadom

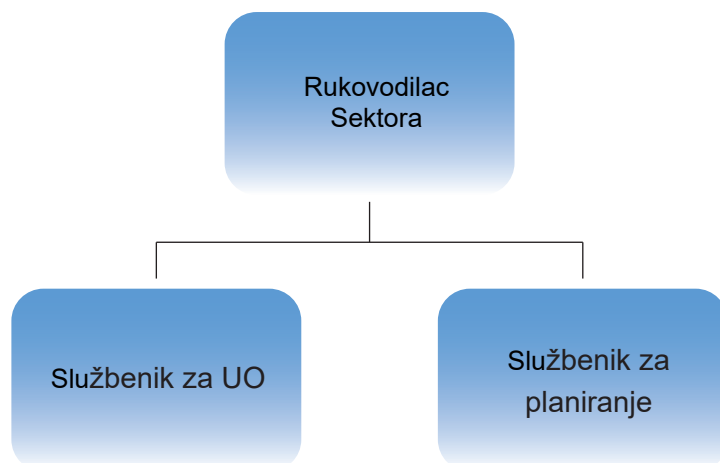
Za ostvarivanje plana upravljanja otpadom, Opština Elez Han počevši od 2017. godine unutar Odeljenja za Javne službe i hitne slučajeve osnovaće Sektor za upravljanje otpadom, koji će imati ove odgovornosti:

- Vršiće sprovođenje i praćenje plana za upravljanje otpadom,
- Izradiće operativne planove za sakupljanje i tretiranje otpada, uz određivanje zona operacije,
- Odrediće tarife i uslove za operatore koje se bave prikupljanjem, prevozom i tretiranjem otpada, a takođe će vršiti praćenje i procenu ovih preduzeća,
- U saradnji sa relevantnim akterima razviće procedure i aktivnosti za praćenje delatnosti koje smanjuju količinu nezakonitog odlaganja, razviće i upravljaće planovima za eliminisanje nezakonitih lokacija za odlaganje otpada,
- U saradnji sa relevantnim akterima razviće pilot projekte koji imaju za cilj poboljšanje učinka opštine u oblasti upravljanja otpadom.

U početku sektor će imati 3 službenika koji će se brinuti o svim pogledima upravljanja otpadom na teritoriji opštine. U isto vreme, koristiće kao kancelarija za izradu i revidiranje plana za upravljanje otpadom. Ovaj sektor imaće rukovodioca, jednog službenika za upravljane otpadom i jednog službenika za planiranje.

Table 5. Costs for establishing Waste Management Sector

Opis	br.	Plata u evrima	2016	2017	2018	2019	2020
Rukovodilac	1	400	4,800	4,800	4,800	4,800	4,800
Zvaničnik za UO	1	300	3,600	3,600	3,600	3,600	3,600
Zvaničnik za planiranje	1	300	3,600	3,600	3,600	3,600	3,600
Total			12.000	12.000	12.000	12.000	12.000

Slika 4 – Organizaciona šema Sektora za upravljanje otpadom

4.5. Šeme pružanja usluge upravljanja otpadom

Opštinske vlasti u saradnji sa Operativnom Jedinicom Čistoće za Opštinu Elez Han za ostvarivanje njenih ciljeva za sakupljanje otpada na celoj teritoriji opštine, pratiće ove organizacione šeme:

- Šema sakupljanja od „vrata do vrata“
- Šema sakupljanja sa kontejnerima 1.1 m³
- Periodična šema

Šema sakupljanja od „vrata do vrata“: ostvariće se kako u urbanim zonama tako i u selima, koja u zavisnosti od količine generisanog otpada, biće jednom nedeljno u urbanim zonama i periferijskim selima. Dok u dubljim zonama usluga prikupljanja će se vršiti svake dve nedelje, u nekim slučajevima i jednom mesečno.

Šema sakupljanja sa kontejnerima 1.1 m³: usluga sa ovim modalitetom je malo specifičnija i uglavnom se vrši u urbanoj zoni, tačnije u naseljima gde postoje kolektivne zgrade. Takođe šema sa kontejnerima 1.1 m³ će biti sprovedena i u dubljim planinskim zonama gde je broj stanovnika manji i gde je otežan pristup.

Periodična šema: ova šema se u stvari tiče više ilegalnih deponija, koje su ozbiljan problem i sa teškim posledicama za životnu sredinu. Ovaj modalitet operisanja neće imati neki specifičan plan delovanja, već će se više koordinirati sa kancelarijom inspektorata za zaštitu životne sredine i sprovedeće se prema okolnostima predstavljenim na terenu.

4.6. Osnivanje opštinskog javnog preduzeća

Na osnovu potreba sa terena, ali bazirajući se i na pravo iz Zakona o otpadu, opštinske vlasti Elez Hana su zainteresovane da usluge sakupljanja otpada vrše sa opštinskim javnim operatorom. Konkretnije, da uspostave specijalizovano preduzeće za sakupljanje i tretiranje opštinskog otpada.

Međutim, zbog birokratskih poteškoća na centralnom nivou, opštinske vlasti su odlučile da do prikladnijeg vremena (2018), probaju da postanu deo regionalnog preduzeća „Pastërtia“. Ovaj subjekat vrši usluge na jugoistočnom regionu Kosova, tačnije u opštinama Uroševac, Štimlje, Kačanik. U 2018. godini vršiće se revizija LPUO i biće odlučeno o osnivanju opštinskog javnog preduzeća.

Na osnovu preliminarnih analiza, novo opštinsko preduzeće počelo bi sa pružanjem usluga sa 15 radnika i 2 kamiona. U stvari, osnova ove kompanije je „jedinica Elez Hana“ koja trenutno deluje kao opštinska jedinica, sa javno-privatnim modelom operisanja. Ovaj model nije taj koji cilja opštinska vlast, jer glavni cilj je osnivanje opštinskog preduzeća. Ali zbog oklevanja centralnih vlasti da odobre zahtev za osnivanje opštinskog preduzeća, opštinske vlasti počele su pregovore kako bi postale deo regionalnog preduzeća za upravljanje otpadom „Pastërtia“ sa sedištem u Uroševcu.

5. FINANSIJSKI PLAN

Finansijski plan za period 2016-2021 zasnovan je na stanju životne sredine, trenutnog organizovanja uticaja socijalnog stanja i faktora finansijskih mogućnosti u upravljanju otpadom u SO Elez Han.

Za prepoznavanje karakteristika opštinske zone korišćene su informacije sa popisa stanovništva (zadnji popis stanovništva na Kosovo) kao i ostale informacije za prepoznavanje zone i opsega domaćinstva, poslovanja itd.

Cilj SO Elez Han je da do završetka planskog perioda 2016-2021 bude pokrivena cela teritorija sa uslugama UO-a, za 1.083 domaćinstva, u svim lokacijama (10 lokacija).

Tabela 6: Analiza životne sredine, ključne informacije o životnoj sredini

Kategorija	Ukupno	Urbano	Pred-Urbano	Ruralno
Broj stanovnika	9.403	3.561	2.486	3.356
U %	100%	37,9%	26,4%	35,7%
Broj domaćinstva	1.445	725	357	363
U %	100%	50,2%	24,7%	25,1%
Površina SO Elez Han u Km ²	78	22	29	28
U %	100%	28,1%	36,6%	35,3%
Generisanje otpada (obračunato)	2.129	910	607	612
U %	100%	42,7%	28,5%	28,8%
Pokriivanje uslugama UO (domaćinstva)	432	376	4	-
Nepokriivanje sa uslugama UO-a (domaćinstva)	1.013	349	353	311
Stopa pokrivanja u % domaćinstva od opšteg broja domaćinstva	29,9%	51,8%	1,2%	0%

5.1. Glavne pretpostavke u financijskom planu

Za stvaranje financijskog plana upravljanja otpadom (u daljem tekstu: UO) potrebne su neke pretpostavke zasnovane na otežanom stanju u sektoru upravljanja otpadom. Pretpostavke su zasnovane na ciljevima SO Elez Hana za pružanje kvalitetnih usluga za građane i poslovanja ne uzimajući u obzir nove moguće načine ostalih učesnika ekonomskih operatora u upravljanju otpadom ili stvaranju jednog opštinskog preduzeća za upravljanje otpadom.

Glavne pretpostavke financijskog plana su:

- Investicije će se desiti na osnovu kratkoročnih potreba kao i kapitalne investicije za ispunjenje određenih ciljeva od strane opštine Elez Han.
- Investicije će biti intenzivne u prve dve godine (2016/2017) kako bi omogućile neposredno poboljšanje kvaliteta UO-a kao i povećanje pokrivanja zone sa uslugama koje se ne pružaju u 2016 godini.
- Finansiranje investicija će se vršiti iz spoljnih izvora u obliku vladinih grantova, subvencija opštine i drugih izvora. Izvori podrške investicija pretpostavljaju se da su dostupni na osnovu planiranih investicija.
- Planira se povećanje stope naplate u svim kategorijama klijenta (domaćinstva, mala poslovanja, velika poslovanja i institucija) u razumnim stopama za trenutne klijente.
- Stepem sakupljanja generisanih otpada očekuje se da će porasti tokom perioda planiranja.
- Planirano je da do perioda planiranja 2016-2021 bude celokupno uključivanje klijenata (domaćinstva, poslovanja) koji trenutno nisu obuhvaćeni u sistemu upravljanja otpadom.
- Potpuno pokriće zone sa uslugama upravljanja otpadom za planski period 2016-2021.
- Uticaji sprovođenja plana za period 2016-2021 imaće financijski merljivi uticaj kao i uticaj na životnu sredinu zone.

Ključni faktori sistema za upravljanje otpadom postavljena od strane radne grupe a koji direktno utiču na nivo tarifa i troška navedena su u nastavku:

- Usluge „vrata do vrata“ za svaku porodicu uz korišćenje plastičnih kanti za otpad od 120 L.
- Metode javnog sakupljanja uz korišćenje kontejnera od 1100L, odlaganje na Transfer stanici u Uroševcu.
- Tretiranje otpada ne uzima se u obzir u ovoj fazi.
- Usluge sakupljanja otpada pružiće se od strane opštinskog javnog preduzeća.
- Usluga treba da bude obezbeđena svim porodicama (domaćinstva).

Kriterijumi za procenu količine generisanih otpada su dnevni troškovi za osobu na osnovu procene na nivou zemlje koje su indeksirane za godišnje generisanje. Dole navedena tabela predstavlja procenjeno generisanje otpada u kg/dnevno za svaku lokaciju, broj plastičnih kanti koje treba pružiti ovim mestima uz korišćenje gore navedenih kriterijuma i učestalost.

Tabela 7: Proizvodnja otpada, planirane otpadne kante i kontejneri i učestalost

Br.	Lokacija	Stanovništvo	Površina u km ²	Br. domaćinstva	Mesta sakupljanja	Mesta sakupljanja	Broj kontejnera	Učestalost
1	Elez Han	2,533	1.2	578	10	19	679	Dva puta nedeljno
2	Palivodenice	1,723	4	270	4	8	270	Dva puta nedeljno
3	Sečište	2,252	8.4	154	4	8	154	Dva puta nedeljno
4	Gorance	1,028	20.8	147	-	-	147	Dva puta nedeljno
5	Režance	475	8.4	115	-	-	115	Dva puta nedeljno
6	Pustenik	629	10.9	94	-	-	0	0
7	Krivenik	283	12.3	47	-	-	47	Dva puta nedeljno
8	Dimice	249	1.9	33	-	-	33	Dva puta nedeljno
9	Drobnjak	121	6.1	7	-	-	0	
10	Necavc	110	4.4	0	-	-	-	
	Ukupno	9,403	78.4	1445	18	35		

Procena pružanja usluga je određena od faktora:

- Usluge sakupljanja „vrata do vrata”, uz korišćenje plastičnih kanti za otpade od 120L.
- Broj plastičnih kanti za otpade koje će biti obezbeđene za svaku porodicu određuje se uz korišćenje procenjenog generisanja otpada za porodicu, i kapaciteta obezbeđenih kanti.
- Jedna kanta za otpad pretpostavlja se da može da nosi 56 kg otpada.
- Određivanje broja plastičnih kanti za svako selo je urađeno uz korišćenje procenjenog broja porodica u selu.
- Broj plastičnih kanti koje treba obezbediti ovi mestima koristeći utvrđene kriterijume.

Sve lokacije osim sela Drobniak i Pustenik, biće pokriveni sa uslugama uz sprovođenje plana UO za period 2016-2021 sa utvrđenim kriterijumima.

5.2. Operativni troškovi i troškovi investicija

Operativni troškovi za upravljanje otpadom sastoje se od različitog broja komponenti troškova. Svaka od komponenti je dole opisana i predstavile su se korišćene pretpostavke tokom obračuna.

Vreme putovanja i prevoza

Glavni trošak, s kojim treba pažljivo upravljati, je trošak prevoza. Pretpostavlja se prosečna udaljenost i obračuni uključuju troškove goriva i ulja za vozila. Evidencije za udaljenost su uzete od mape predstavljene na prethodnoj strani. Dole navedena tabela predstavlja obračunate prosečnu mesečnu udaljenost.

Tabela 8. Vreme putovanja i obračunavanje udaljenosti

Dani u nedelji	Putovanje u opštini	Do centra transfera
Ponedeljak	33	40
Utorak	8	40
Sreda	20	0
Četvrtak	14	40
Petak	0	0
Subota	8	40
Nedelja	0	0
Dnevni prosek	11.86	22.86
Mesečni prosek	355.71	685.71

Mesečna prosečna udaljenost od 1,041.43 km povećaće se do 1,200 km mesečnog putovanja tehnoloških vozila, kako bi se obračunala količina potrošenog goriva dok sakupljaju otpade u određenim lokacijama (za ciljeve obračuna). Tehnološka vozila pretpostavlja se da troše 40 litara na 100 km. Oko 1.5 litra ulja pretpostavlja se da će se koristiti za vozila dok cena litra goriva pretpostavlja se da bude 1.35 evra.

Sledeća tabela predstavlja približne troškove putovanja na osnovu gore navedenih pretpostavki.

Tabela 9. Trošak prevoza

Materijali	Litar	Cena po jedinici	Ukupno mesečno
Goriva (1000km prevoza i vreme sakupljanja/ 40 litra na 100 km)	480	€1.35	€648
Ulja (1.5 litra na 100 km)	18	€3.50	63
Ukupno mesečni trošak (EUR)			711
Total monthly cost (euro)			711

5.3. Održavanje i amortizacija

Jedna od glavnih komponenti troškova obuhvata i održavanje i amortizaciju vozila kao i potrebnih kanti za obezbeđivanje usluga upravljanja otpadom.

Dole navedena tabela predstavlja neophodnu imovinu i ponovljene troškove vezano za ovu imovinu.

Tabela10. Kupovina i održavanje tehnoloških kamiona

Kategorija	Vrsta	kom	Cena po jedinici u evrima	Ukupno u evrima
Kamion za sakupljanje otpada (8-10 tona)	Imovina	1	30,000	30,000
Održavanje vozila (7 %)	Trošak		2,100	2,100
Amortizacija vozila (5%)	Trošak		1,500	1,500

Stope za održavanje i amortizaciju su stope koje se inače koriste iz izveštaja za sisteme upravljanja otpadom. Jedna druga komponenta troška je obezbeđivanje plastičnih kanti za otpade i kontejnera za svaku porodicu od strane preduzeća za upravljanje otpadom. Ovo obuhvata i trošak kupovine kanti, kontejnera, njihovo održavanje, amortizaciju i mazanje koje se koristi za dezinfekciju, kada se vrši sakupljanje iz ovih lokacija. U ovoj šemi obračunava se i trošak plastičnih kesa koje se obezbeđuju za kontejnere. Dole navedena tabela predstavlja i obračun ovih operativnih troškova.

Tabela11. Sakupljanje otpada sa mesta sakupljanja otpada

Kategorija	Vrsta	Jedinica	Cena	Ukupno godišnja količina u evrima
Boja za dezinfekciju	trošak			200
Kupovina kontejnera (1100 L)	imovina	35	200	7000
Kupovina kanti za otpade (120 L)	imovina	1,445	25	36,125
Održavanje kontejnera (7%)	trošak		490	490
Amortizacija kontejnera (5%)	trošak		350	350
Održavanje kanti za otpad (2%)	trošak		723	723
Amortizacija kanti za otpad (20%)	trošak		7,225	7,225
Kupovina plastičnih kesa (120 L)	trošak	75,140	0.08	6,011

5.4. Tarife deponije/mesta odlaganja

Opština nema deponiju ili mesto transfera za otpade, kompanija bi trebalo da plati jednu tarifu za odlaganje otpada. Pretpostavlja se da će cena plaćanja biti 6,5 evra za tonu otpada. Procenjeno je da će to koštati kompaniju oko 5.500 evra godišnje, na osnovu obračunatih iznosa godišnjeg otpada generisanog od strane opštine.

Sažetak operativnih troškova

Tabela 12. Ukupni godišnji operativni troškovi kompanije su prikazani u tabeli ispod.

Trošak	Iznos
Osoblje	22,200
Amortizacija	9,075
Ulja za dezinfekciju	200
Kupovina plastičnih kesa	6,011
Voda	224
Struja	1,120
Održavanje	3,313
Goriva	8,532
Troškovi deponije	5,563
Pošta, telefon, internet	600
Kirija	-
Bankarski troškovi	200
Ostalo	1,200
Ukupni operativni godišnji troškovi	58,238

5.5. Nove potrebne kapitalne investicije

Investicije će omogućiti postizanje ciljeva određenih strategijom opštine Elez Han u upravljanju otpadom i povećanja kvaliteta usluga, i takođe i direktnog uticaja na opšte troškove uz smanjenje istih na osnovu novih sredstava koje će povećati efikasnost upravljanja otpadom.

Zaključene investicije u sredstvima za UO su u vrednosti od 39.750 evra, koje se sastoje od jednog kamiona za UO u vrednosti od 30.000 evra i podrška od strane „Caritas” za donaciju 390 kanti za otpad.

Potrebne investicije za planirani period 2016-2021 su u vrednosti od 51.050 evra, procenjenih u kategoriji upravljanja otpadom.

Tabela 13: Struktura kapitalnih investicija za period 2016-2020

Br	Kategorija	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno	U %
I.	Kontejneri 1.1 m ³	4,200	4,200	-	-	-	8,400	16.4%
II.	Sredstva prevoza/ garaža	35,000	-	-	-	-	35,000	68.2%
III.	Administrativna oprema	4,350	-	-	-	-	4,350	8.5%
IV.	Podizanje javne svesti	120	120	120	120	120	600	1.2%
V.	Ostala sredstva	3,000	-	-	-	-	3,000	5.8%
	Ukupno: Investicija	46,670	4,320	120	120	120	51,350	100.0%
	U %	90.9%	8.4%	0.2%	0.2%	0.2%	100.0%	

Tabela 14: Detaljna tabela planiranih investicija za period 2015-2021

Br	Kategorija	godina	Kom.	cena	Vrednost Invest.	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
I.	Kontejneri 1.1 m ³										
1	Kupovina kontejnera (1.1 m ³)	2016	15	280	4,200	4,200					4,200
2	Kupovina kontejnera (1.1 m ³)	2017	15	280	4,200		4,200				4,200
3	Kupovina kontejnera (1.1 m ³)	2018	15	280	4,200			4,200			4,200
	Ukupno: Kontejnera 1.1 m ³				8,400	4,200	4,200	-	-	-	8,400
II.	Sredstva prevoza /garaža										
1	Kamion za sakupljanje otpada (8-10 tona)	2016	1	30,000	30,000	30,000					30,000
2	Garaža	2016	1	5,000	5,000	5,000					5,000
	Ukupno: Sredstva prevoza /garaža				35,000	35,000	-	-	-	-	35,000
III.	Administrativna oprema										
1	IT oprema-Komputer	2016	2	500	1,000	1,000					1,000
2	IT oprema – štampač	2016	1	350	350	350					350
3	Ostala oprema za kancelariju	2016	1	3,000	3,000	3,000					3,000
	Ukupno:Administrativna oprema				4,350	4,350	-	-	-	-	4,350
IV.	Podizanje javne svesti										
1	Odnosi sa javnošću	2016	1	120	120	120					120
2	Odnosi sa javnošću	2017	1	120	120		120				120
3	Odnosi sa javnošću	2018	1	120	120			120			120
4	Odnosi sa javnošću	2019	1	120	120				120		120
5	Odnosi sa javnošću	2020	1	120	120					120	120
	Ukupno: podizanje javne svesti				600	120	120	120	120	120	600
V.	Ostala sredstva										
2	Ostalo	2016	1	3,000	3,000	3,000					3,000
	Ukupno: ostala sredstva				3,000	3,000	-	-	-	-	3,000
	Ukupno: investicije				51.350	46.670	4.320	120	120	120	51.350

5.6. Opštinske tarife za usluge upravljanja otpadom

Cilj opštine je stvaranje održive strukture i finansijski pristupačne tarife za sve kategorije klijenata, za tarife koje omogućavaju jedan finansijski samo-održiv sistem sektora.

Problemi koji se susreću su dvostruki.

- 25% porodica koristi usluge i
- 20% njih plaćaju pruženu uslugu.
- Cilj opštine za period plana je da u potpunosti pokrije zonu sa uslugama UO.

Tarife će biti zasnovane na opštim zakonskim stopama na nivou zemlje. Tarife za usluge UO su pod uticajem opštih socijalno ekonomskih uslova stanovništva opštine.

5.7. Troškovi usluge

Obračunavanje troškova usluge UO rezultiralo je na to da postoji margina između vrednosti plaćanja usluga i svih troškova usluga. Minimalna tarifa za pokrivanje operativnih troškova je:

- domaćinstva 2,18 €,
- poslovanja 7.09 €,

Pristupačan trošak usluga UO omogućava povećanje kvaliteta usluga uz povećanje broja usluga tokom jedne nedelje u nekim zonama:

- Domaćinstvima Elez Hana pružiće se usluge dva puta nedeljno,
- Domaćinstvima u drugim lokacijama jednom nedeljno.

Mesta gde se nalaze kante za otpad treba da budu fleksibilna za nove informacije. Vremenski rok za sakupljanje biće reklamiran na medijama i kampanjama koje ciljaju stanovnike urbanih ali takođe i ruralnih zona.

Neko vreme će se reklamirati otpad koji se ne može sakupljati uz korišćenje plastičnih kanti kao što su veliki delovi drva, elektronski materijali, opasni otpadi itd. ove vrste otpada biće sakupljane koristeći tehnološko vozilo i pored malog otvorenog vozila.

5.8. Prevoz

Prostiranje usluga u zonama u kojima se trenutno ne pružaju usluge UO povećaće značajno troškove prevoza, pogotovo za neka ruralna mesta koje su teško pristupačna vozilu za sakupljanje. Pretpostavlja se koji će biti prosek za udaljenost i obračuni obuhvataju trošak goriva i maziva za vozila. Sledeća tabela prikazuje približnu obračunatu mesečnu udaljenost.

Tabela 15. Udaljenost

Put	Prosek udaljenosti (km)	Mesečna udaljenost (km)
Put 1 (dva puta nedeljno)		
Elez Han	15	520
Do transfer stanice u Uroševcu	20	347
Put 2 (jednom nedeljno)		
Zapad		
EH -Režance - Gorance	15	130
EH – Pustenik	5	43
EH - Sečište - Krivenik	15	130
Istok		
Elez Han – Dimice	1.8	16
EH – Palivodenice- Drobnyak	8.5	74
Necavc		
Do transfer stanice u Uroševcu	20	173
Velekince	19	320
Ukupno		1.753

Približna mesečna udaljenost od 1.433 km povećana je na 2.000 km, putujući svakog meseca za oba tehnološka vozila i mala otvorena vozila, kako bi se obračunao potrošeno gorivo do sakupljanja otpada na određenim mestima. Tehnološko vozilo pretpostavljeno je da će preći 2.000 km mesečno i potrošiti 40 litara na 100 km, dok malo vozilo pretpostavlja je da će preći 800 km mesečno i da potroši 15 litara na 100 km. Oko 65 litara goriva pretpostavlja se da će se iskoristiti od strane oba vozila, dok cena za litar goriva pretpostavlja se da bude 1.2 evra.

Tabela 16. Obračunavanje troškova prevoza koristeći gore navedene pretpostavke

Materijal	Litra	Cena za jedinicu	Ukupno mesečno
Gorivo (1000km + 1000km prevoz i sakupljanje/ 40 litara za 100 km)	800	1,2	960
Gorivo– malo vozilo (800km)/15l na 100 km	120	1,2	144
Maziva (1.5 litra na 100 km za oba vozila)	64,47	3,5	226
Ukupna mesečna vrednost			1.330

5.9. Sprovođenja plana - ključni faktori delovanja za period 2016-2021

Sprovođenje plana za planirani period 2016-2021 u cilju praćenja plana podeljen je na grupe uticaja:

1. Faktori uticaja na životnu sredinu

- 1.1. Sprovođenje plana UO za glavne kategorija;
- 1.2. Sprovođenje plana na osnovu domaćinstva – koja nisu u sistemu UO;
- 1.3. Sprovođenje plana na osnovu domaćinstva – 100% pokrivenost;
- 1.4. Sprovođenje plana na osnovu broja stanovnika – koji nisu u sistemu UO;
- 1.5. Sprovođenje plana na osnovu generisanih otpada.

2. Faktori finansijskog uticaja

- 2.1. Obračunati prihodi za period 2015-2020;
- 2.2. Planirane investicije za period 2016-2021;

Tabela 17. Faktori uticaja na životnu sredinu - tabela sprovođenja praćenja za period 2016-2020

Kategorije / Sprovođenje	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
1.1. Sprovođenje plana UO za glavne kategorija						
Domaćinstva	472	301	157	83	-	1.013
Br. lokacija	2	2	2	3	1	10
Broj stanovnika	3.062	1.959	1.024	541	-	6.586
Generisani otpada (TON)	782	427	187	138	-	1.535
1.2. Sprovođenje plana na osnovu domaćinstva						
Pokrivenost domaćinstava	472	301	157	83	-	1.013
U %	47%	30%	16%	8%	0%	100%
1.3. Sprovođenje plana na osnovu domaćinstava – 100% pokrivenost						
Pokrivenost domaćinstava	904	1,205	1.362	1.445	1.445	2.458
	37%	49%	55%	59%	59%	100%
1.4. Sprovođenje plana na osnovu broja stanovnika – koji nisu u sistemu UO						
Pokrivenost domaćinstava	3.062	1.959	1.024	541	-	6.586
U %	46%	30%	16%	8%	0%	100%
1.5. Sprovođenje plana na osnovu generisanih otpada						
Generisani otpadi /novi klijenti/	782	427	187	138	-	1.535

Tabela 18. Faktori finansijskog uticaja - tabela sprovođenja praćenja za period 2016-2020

Kategorije / Sprovođenje	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
2.1. Obračunati prihodi za period 2016-2020						
Domaćinstva	472	301	157	83	-	1.013
Obračunati prihodi (tarifa 5 evra) godišnje	28.338	18.060	9.438	4.968	-	60.804
Isključeni od plaćanja	20%	20%	20%	20%	20%	0%
Domaćinstva/Aktivna	22.670	14.448	7.550	3.974	-	48.643
Godišnji prihodi	22.670	14.448	7.550	3.974	-	48.643
Ukupno prihodi (kumulativno)	22.670	37.118	44.669	4.643	48.643	
2.2. Planirane investicije za period 2016-2020						
Kontejneri 1.1 m ³						
Sredstva prevoza/ garaža	4.200	4.200	-	-	-	8.400
Administrativna oprema	35.000	-	-	-	-	35.000
Podizanje javne svesti	4.350	-	-	-	-	4.350
Ostala sredstva	120	120	120	120	120	600
Ukupno: Investicija	3.000	-	-	-	-	3.000
Total: Investments	46.670	4.320	120	120	120	51.350

6. AKCIONI PLAN, BUDŽET I VREME SPROVOĐENJA

Dole prikazani Akcioni plan obuhvata opšte ciljeve i mere, ciljeve investicija, odgovornosti, vremenski rok, približni trošak kao i moguće izvore investicija.

Cilj 1: Podizanje kvaliteta usluge na održiv način i poštovanje standarda od svih kojima se pružaju usluge.

Cilj 2: Povećanje pokrivenosti uslugama sakupljanja otpada i poboljšanje financijske situacije koja se nadovezuje sa uslugama sakupljanja i otklanjanja otpada.

Table 19. Plani i veprimit, buxheti dhe koha e implementimit /2016-2021 /

Mere	Aktivnost	Cilj investicije	Autoritet	Predloženi izvori	Vremenski period	2016	2017	2018	2019	2020
O1 M1- 5	Management	Povećanje zadovoljstva građana;	DJS		2	x	x			
		• Povećanje nivoa čistoće javnih površina;		5	X	X	x	X	x	
		• Održavanje zelenih površina u urbanom centru;		5	X	X	X	X	X	
O1 M2	Management	• Čišćenje trotoara i ulica u urbanom centru;	DJS		5	X	X	X	X	X
		• Održivo pružanje usluga sakupljanja otpada i standarda usluga;								
		• Osnivanje javnog preduzeća za oblast upravljanja otpadom;								
		• Postavljanje kontejnera za otpade u svim naseljima ili lokacijama;								
		• Stvaranje sistema za prikupljanje otpada u ruralnim zonama;								
		• Mapiranje mesta za industrijske otpade;								
		• Određivanje mesta za građevinske otpade.								
O1M2	INVESTICIJE	Eliminisanje nezakonitih/divljih deponija i transformisanje nezakonitih deponija u zelenila,	Opština i preduzeća MŽSPP	Opština i preduzeća						
O2 M1	INVESTICIJE	Povećanje broja domaćinstava koja će imati koristi iz ove usluge; Povećanje broja naselja/lokacija pokrivenih uslugama; Financijska održivost preduzeća – povećanje nivoa naplate;	Opština i preduzeće za otpade	Opština, donatori						

Uvod	Profil Elez Hana	Trenutno Stanje	Operativni Plan	Finansijski Plan	Akcioni Plan	Podizanje Svesti	Aneks
O2M2	INVESTICIJE	Povećanje broja naselja/lokacija pokrivenih uslugama; Pružanje usluge sakupljanja otpada od strane privatnih operatora, ili osnivanje javnog preduzeća.		Opština, donatori			
O2M3	INVESTICIJE	Financijska održivost preduzeća – povećanje nivoa naplate;	Opština i preduzeće				
O2M4	Upravljanje	Određivanje tarife i povećanje naplate za prikupljanje otpada;	Opštine,	Opština			
O1O2M1	INVESTICIJE	Postepeni rast uključivanja stanovništva u sistemu tretiranja otpada, putem podsticaja;	Opština , MŽSPP	Opština			
O1M4	Praćenje	Stvaranje centralne baze podataka i informacija o stanju upravljanja otpadom;	Opština	donatori Opština			
O2M3	INVESTICIJE	Obezbeđivanje metalnih kontejnera za otpad sa kapacitetom 1.1 m3 kako bi se raspodelili na teritoriji opštine prema studiji obavljenoj u ove svrhe;	Opština, preduzeće	Opština, preduzeće donatori			
O2M4		Obezbediti kupovinu potrebne mašinerije za sakupljanje otpada;	Preduzeće	Opština, preduzeće donatori			
O1M5	Upravljanje	Kompletiranje opštinskih uredbi za upravljanje otpadom na osnovu zakona;	Opština	Opština			
O1 O2M1 investicije	INVESTICIJE	Postepeno smanjenje otpada u izvoru pre odlaganja i reciklaže.	Opština	Opština donator	2016- 2020	x x x x x	
	Podizanje svesti		Privatna preduzeća				

Tabela 21. Planiranje ostvarivanja ciljeva

Ciljevi prema vremenskom roku	2016	2017	2018	2019	2020
Da se obezbedi potreban broj kontejnera za sakupljanje otpada i prevoz	By the end of the year	ü	–	–	–
Zatvaranje odlaganja ilegalnog komunalnog otpada (u broju)	40%	60%	80	90	100
Reciklaža obimne plastike (ne pakovanja)	5%	10%	20%	30%	50%
Smanjenje količine organskog otpada koji idu u deponiji (u poređenju sa količinom u % za 2015)	10%	20%	40%	50%	70%
Kompost organskih otpada	10%	20%	40%	50%	60%
Reciklaža stakla (u % prema težini)	5%	10%	30%	40%	50%
Reciklaža papira i kartona (u % prema težini)	20%	30%	50%	70%	80%
Reciklaža metala (u % prema težini)	40%	50%	50%	70%	80%
Reciklaža plastike (u % prema težini)	5%	10%	20%	40%	50%

7. PODIZANJE JAVNE SVESTI

7.1. Strategija komunikacije i promovisanja:

Ciljevi:

- Povećanje značaja sprečavanja i smanjenja otpada,
- Stvaranje jakih odnosa sa medijama,
- Stvaranje i održavanje poverljivog i uglednog identiteta upravljanja otpadom
- Poboljšanje komunikativnih veština marketinga u kancelarijama civilne službe za upravljanje otpadom.

Učesnici u promovisanju očuvanja životne sredine i poboljšanju upravljanja otpadom:

- Korporacije i privatna poslovanja u opštini;
- Poslovna udruženja u opštini;
- Poslovna udruženja Privredne komore Kosova;
- Radnici;
- Građani opštine /žene, porodice, mladi/;
- Predstavnici lokalnih medija;
- Predstavnici NVO-a;

Komunikacija marketinga je u funkciji promovisanja ključnih poruka u očuvanju životne sredine i smanjenju otpada:

- Sprečavanje i smanjenje otpada;
- Promovisanje koristi od zdrave i prijateljske životne sredine kao posledica brige u stvaranju i upravljanju otpadom svih vrsta.

Kampanja podizanja svesti za smanjenje količine otpada:

- Putem kanala i različitih sredstava komunikacije vršiće se podizanje svesti građana o uspešnim praksama smanjenja količine otpada;
- Predstaviće se jednostavna iskustva koja menjaju ponašanje građana za upravljanje otpadom, putem podizanja njihove svesti za korišćenje prikladnih proizvoda za prirodu, koje vode ka smanjenju količine otpada za svaku porodicu.
- Kampanja podizanja svesti za informisanje građana o mogućnosti reciklaže otpada u svakoj porodici;
- Podizanje svesti o važnosti odvajanja/sistematizacije otada u različitim kategorijama, koje se kasnije mogu reciklirati.

ANEKS I: SPROVOĐENJE POKRIVENOSTI ZONA ZA PERIOD 2016-2020 NA OSNOVU UTVRĐENIH KRITERIJUMA

Tabela 1. Sprovođenje UO – glavne kategorije za period 2015-2020

Kategorija	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
Domaćinstva	472	301	157	83	-	1.013
Broj naselja	2	2	2	3	1	10
Broj stanovnika	3.062	1.959	1.024	541	-	6.586
Generisani otpadi (tone)	782	427	187	138	-	1.535

Tabela 2. Sprovođenje UO - Domaćinstva

Zona	Godina/sprovođenje	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
Elez Han	2016	202					202
Palivodenice	2016	270					270
Sečište	2017		154				154
Gorance	2017		147				147
Režance	2018			115			115
Pustenik	2018			42			42
Krivenik	2019				47		47
Dimce	2019				33		33
Drobnjak	2019				3		3
Necavc	2020					-	-
Ukupno		472	301	157	83	-	1.013

Tabela 3. Sprovođenje UO - Broj stanovnika

Zona	Godina/sprovođenje	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
Elez Han	2016	1,312					1,312
Palivodenice	2016	1,750					1,750
Sečište	2017		1,002				1,002
Gorance	2017		957				957
Režance	2018			749			749
Pustenik	2018			275			275
Krivenik	2019				306		306
Dimce	2019				215		215
Drobnjak	2019				20		20
Necavc	2020					-	-
Ukupno		3,062	1,959	1,024	541	-	6,586

Tabela 4. Sprovođenje UO – Generisani otpadi

Zona	Godina/sprovođenje	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
Elez Han	2016	335					335
Palivodenica	2016	447					447
Sečište	2017		183				183
Gorance	2017		245				245
Režance	2018			137			137
Pustenik	2018			50			50
Krivenik	2019				78		78
Dimce	2019				55		55
Drobnjak	2019				5		5
Necavc	2020					-	-
Ukupno		782	427	187	138	-	1,535

LOKALNI PLAN
UPRAVLJANJA OTPADOM
2016 – 2021

HELVETAS
Swiss Intercooperation

KOSOVO

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Cooperation Office Kosovo